

แนวการบรรยายวิชา
วิชา สค. 497 การจัดการภัยพิบัติ
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศูนย์รังสิต ภาค 1/2564

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา	ผศ. ดร.อัจฉรา ชลายอนนาวิน
วันเวลา	วันพุธ เวลา 13.30-16.30 น. ออนไลน์ MST ห้อง SW497 สอบไล่ 14 ธ.ค. 2564 (เช้า)

Link ห้อง MST

ช่องทางการติดต่ออาจารย์ประจำวิชา

Line ID:	loveauschala
Facebook:	auschala chalayonnavin
Class Facebook:	SW497 1/2564
Mail:	auschala2521@gmail.com
โทร:	086-111-1120 เวลา 9:00-18:00 ถ้าโทรมาไม่รับอาจติดการกิจให้ฝาก ข้อความไว้ในไลน์
ใน Chat MST	ห้อง SW497

แนวคิดสังเขปวิชา

ความหมาย ประเภท ของภัยพิบัติ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการ และแนวทางการจัดการภัยพิบัติ วงจรการจัดการภัยพิบัติ มาตรฐานในการบริหารจัดการภัยพิบัติ บทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการฟื้นฟูและพัฒนาภายหลังภัยพิบัติ บทบาทของการเสริมพลังและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการในภาวะภัยพิบัติตามหลักสากล
2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวทางการจัดการภาวะภัยพิบัติตามช่วงเวลาต่าง ๆ
3. เพื่อให้ นักศึกษาเห็นความสำคัญกับการเรียนรู้ ผลกระทบต่อมนุษย์ ชุมชน สภาพแวดล้อม จากสถานการณ์ความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลก
4. ให้ นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการประเมินความเสี่ยง ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และการวางแผน การบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วม
5. เพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการฟื้นฟูและพัฒนาภายหลังภัยพิบัติ

6. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้แนวทางการพัฒนา / เสริมศักยภาพให้กลุ่มที่เปราะบางและหลักการของการเสริมพลังและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์อย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

7. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ทักษะในการจัดสื่อรณรงค์ให้ความรู้การลด ความเสี่ยงจากวิกฤตภัยพิบัติ

วิธีการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation (PowerPoint) ในช่วงการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน

2. การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ภาคสนาม
3. การทำรายงานเชิงวิเคราะห์ (งานเดี่ยว/กลุ่ม)
4. การอภิปรายอย่างมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

วิธีการประเมินผล

คะแนนเก็บ	70	คะแนน
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10	คะแนน*
- การทดสอบย่อย เก็บคะแนน (ครั้งที่ 1,2) (การทดสอบย่อยครั้งที่ 1และ2 เป็นการทำเดี่ยว)	20	คะแนน**
- การทำรายงาน และการนำเสนอ (สัปดาห์ที่ 9,14) ครั้งละ 20 คะแนน40 (ครั้งที่ 3,4) รายงาน 20 คะแนน แบ่งเป็น		คะแนน***
(1) เนื้อหา	10	คะแนน
(2) การนำเสนอ	5	คะแนน
(3) ความคิดสร้างสรรค์หรือนวัตกรรม	5	คะแนน
การสอบปลายภาคในรูปแบบ Take home (ครั้งที่ 5)	30	คะแนน****
รวม	100	คะแนน

(ไม่มีการสอบมิตเทอม)

*ใช้ผลการบันทึกการเข้าเรียนออนไลน์ของนักศึกษาในแต่ละครั้ง และการร่วมเสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน หากไม่สามารถเข้าเรียนได้โปรดส่งใบลา แสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ช่องทาง auschala2521@gmail.com

**ภายหลังการเรียนจะทำการทดสอบย่อยสองครั้งแบบสุ่ม (ไม่ระบุว่าการเรียนครั้งใด) เป็นคำถามที่ถามนักศึกษาในชั้นเรียนช่วงท้าย และให้นักศึกษาเขียนตอบ โดยนักศึกษาสามารถโพสต์คำตอบในห้อง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

***ทำรายงานและนำเสนอในรูปแบบกลุ่มในสัปดาห์ที่ 9 ใช้เวลาพรีเซนต์ไม่เกินกลุ่มละ 30 นาที และ 14 โดยสัปดาห์ที่ 14 จะเป็นการนำเสนอคลิปวิดีโอ โดยสัปดาห์ที่ 13 งดเพื่อให้นักศึกษาเตรียมจัดทำคลิปวิดีโอและพรีเซนต์ความยาวไม่เกินกลุ่มละ 10 นาที โดยรายงานและคลิปวิดีโอ นักศึกษาสามารถนำไปปรับแก้อีกครั้งและส่งในวันที่ 14 ธ.ค. 2564 ก่อนเวลา 24.00 น. โดยนักศึกษาสามารถโพสต์รายงานในห้อง Assignment ใน MST หรือ หากไม่สามารถเข้าได้ หรือ มีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

****การสอบปลายภาคจัดสอบโดยการให้ข้อสอบ Take home โดยเมื่อถึงวันและเวลาสอบจะทำการโพสต์ข้อสอบไว้ในห้อง Assignment ใน MST นักศึกษามีเวลา 48 ชั่วโมงในการตอบข้อสอบสองข้อ ความยาวไม่เกิน 4 หน้า ใช้ตัวอักษร sarabun หรือ angkana ขนาด 16 ระยะระหว่างบรรทัด 1.5 กั้นหน้ากั้นหลังให้นักศึกษาพิจารณาตามความเหมาะสม ในวันที่ 16 ธ.ค. 2564 เวลา 9.00 น. นักศึกษาต้องดำเนินการโพสต์ข้อสอบในห้อง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

หากนักศึกษามีข้อสงสัยให้สอบถามได้ตามช่องทางการติดต่อที่ให้ไว้ข้างต้น

เอกสารประกอบการสอน และ PowerPoint ทำการโพสต์ที่

MST: ในห้อง File

Facebook: SW497 1/2564

การส่งงานทุกครั้งจะทำการโพสต์ที่

MST: ในห้อง Assignment

Facebook: SW497 1/2564

แผนการสอน (Study Plan)

1.แผนการสอน (Course Plan)

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(1) 11 ส.ค. 2564	แนะนำวิชา และ ข้อตกลงในการ เรียนรู้ร่วมกัน	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาพร้อมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อ Presentation (PowerPoint)	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาายนนาวิน
(2) 18 ส.ค. 2564	ความหมายของภัย พิบัติตามหลักสากล และการจำแนก ประเภทของภัยพิบัติ และภาวะโลกร้อนกับ ปัญหาภัยพิบัติ	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาพร้อมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPo int)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาายนนาวิน
(3) 25 ส.ค. 2564	สถานการณ์ และ บทเรียนภัยพิบัติครั้ง ร้ายแรงที่เกิดขึ้นทั่ว โลก และการบริหาร จัดการความเสี่ยง จากภาวะภัยพิบัติ	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาพร้อมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาายนนาวิน
(4) 1 ก.ย. 2564	หลักการปฐม พยาบาลเบื้องต้นเพื่อ เยียวยาผู้ประสบภัย	0	3	- การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงและฝึกภาค ปฏิบัติโดยใช้หุ่นจำลอง ณ ส ร ะ ว่า ย นั้ า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาายนนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทย์ฉุกเฉิน ศูนย์รังสิต

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(5) 8 ก.ย. 2564	หลักการดำเนินการ ในระหว่างเกิดภัย พิบัติ (Disaster Rescue and Response)	0	3	- การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงและฝึก ภาคปฏิบัติโดยใช้ หุ่นจำลอง ผนวดยาน้ำ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนานาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทยจุฬาลงกรณ์
(6) 15 ก.ย. 2564	กรณีศึกษาการ บริหารจัดการภัย พิบัติ COVID-19	0	3	-การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงและฝึก ภาคปฏิบัติ ผนวดยาน้ำ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนานาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทยจุฬาลงกรณ์
(7) 22 ก.ย. 2564	กลไกการให้ความ ช่วยเหลือและ สนับสนุนในภาวะภัย พิบัติ การ ประสานงาน เครือข่ายองค์กรการ ช่วยเหลือ	1.5	1.5	- การบรรยายและนักศึกษา ร่วมอภิปรายแสดง ความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน - กิจกรรมกลุ่มเชิงวิเคราะห์ และการนำเสนอรายงาน (กลุ่ม)	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนานาวิน
(8) 6 ต.ค. 2564	ความรู้พื้นฐานการให้ ความคุ้มครองและ กรอบโครงสร้าง กฎหมาย	1.5	1.5	- การบรรยายและนักศึกษา ร่วมอภิปรายแสดง ความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนานาวิน

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียดย (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(9) 13 ต.ค. 2564	นักศึกษาแนะนำเสนอ การถอดบทเรียนการ บริหารจัดการใน ภาวะภัยพิบัติ	0	3	- การนำเสนอรายงานกลุ่ม	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนนาวิน
(10) 20 ต.ค. 2564	การทำงานกับบุคคล ในสภาวะเปราะบาง ภาวะภัยพิบัติ (เด็ก เล็ก เด็ก วัยรุ่น ผู้หญิงคนด้อยโอกาส /ผู้ป่วย/คนพิการ/ ผู้สูงอายุ คนชรา)	1.5	1.5	- การบรรยายและนักศึกษา ร่วมอภิปรายแสดงความ คิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน - กิจกรรมกลุ่มเชิงวิเคราะห์ และการนำเสนอรายงาน (กลุ่ม)	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนนาวิน
(11)* 27 ต.ค. 2564	การบริหารจัดการ ศูนย์พักพิงชั่วคราว - ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับศูนย์พักพิง ชั่วคราว-บทบาท หน้าที่และความ รับผิดชอบในการ บริหารศูนย์พักพิง ชั่วคราว -วงจรของ การบริหารจัดการ ศูนย์พักพิงชั่วคราว	1.5	1.5	- การบรรยายและนักศึกษา ร่วมอภิปรายแสดง ความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoin t)ในช่วงการนำเสนอเนื้อหา บทเรียน - กิจกรรมกลุ่มเชิงวิเคราะห์ และการนำเสนอรายงาน (กลุ่ม)	พ.ต.อ. เจริญ ริมดี

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียดย (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(12) 3 พ.ย. 2564	การมีส่วนร่วมของ ชุมชนกับการจัดการ ภัยพิบัติ	1.5	1.5	บรรยาย กระบวนการกลุ่ม	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนนาวิน
(13) 10 พ.ย. 2564	- การศึกษาค้นคว้า ภาคสนามในด้านการ จัดทำสื่อรณรงค์ เพื่อให้ ความรู้ เกี่ยวกับภัยพิบัติและ สื่อรณรงค์	1.5	1.5	- การบรรยายและนักศึกษา ร่วมอภิปรายแสดงความ ความคิดเห็น	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนนาวิน
	เพื่อลดความเสี่ยง จากภัยพิบัติ			- การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoin t)ในช่วงการนำเสนอเนื้อหา บทเรียน - กิจกรรมกลุ่มเชิงวิเคราะห์ และการนำเสนอรายงาน (กลุ่ม)	
(14) 17 พ.ย. 2564	นำเสนอรายงานการ จัดทำสื่อรณรงค์ เพื่อให้ ความรู้ เกี่ยวกับภัยพิบัติ	0	3	นำเสนอรายงานโดย นักศึกษา - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoin t)	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนนาวิน
(15) 14 ธ.ค. 2564 เช้า	สอบปลายภาค	0	3	สอบปลายภาค	ผศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนนาวิน

*14 เมษายน หากรัฐบาลประกาศให้หยุดสงกรานต์จะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

เอกสารและตำราหลัก (Main texts)

เอกสารประกอบการสอน วิชา สค. 497 การจัดการและดำเนินการในกรณีภาวะภัยพิบัติ
โดย อ.ดร. อัจฉรา ชลายนนาวิน
(โพสต์ไว้ใน MST ห้อง File และใน Facebook ห้อง SW497 2/2563)

ภาษาไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, แผนแม่บทป้องกันและ บรรเทาภัยจากคลื่น
สึนามิ (ระยะ 5 ปี), กุมภาพันธ์ 2552

กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. การบริหารจัดการภัยพิบัติ : คู่มือผู้บริหารสถานศึกษา. อัดสำเนา
กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์, นักสังคมสงเคราะห์กับบริการสุขภาพจิตสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติ. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
ปีที่ 58. บจก.จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
พ.ศ. 2553-2557, เมษายน 2553

นราเขต ยิ้มสุข, ภาวนา พัฒนศรี และนฤมล นิราทร : ถอดบทเรียนการทำงานของอาสาสมัคร ฅ ศูนย์
พักพิงชั่วคราว (แรงงานข้ามชาติ) Main Stadium มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วารสารแรงงาน
นอกระบบ

นฤมล นิราทร. การคุ้มครองทางสังคม : บทบาทในการจัดการภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุม
วิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก.จรัล
สนิทวงศ์การพิมพ์

วีรบุรณ วิสารทสกุล. เรื่องเล่าจากภาคสนาม...ที่น้ำท่วม : ชุมชน การปรับตัวและการช่วยเหลือจากภาค
ส่วนต่างๆ ในยามภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการ
สถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก.จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์

สำนักบริหารงานกลางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. การฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรณีพิบัติ
จังหวัดภาคใต้. รายงานคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยภาคใต้. 2548.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP), เอกสารรายงานโครงการสนับสนุนเพื่อการ
ฟื้นฟูชุมชนดั้งเดิมที่ประสบภัยธรณีพิบัติสึนามิ. ไม่ระบุปีที่พิมพ์

เอกสารรายงานคณะรัฐมนตรี. สรุปสถานการณ์และการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553. 20 ธันวาคม
2553.

องค์การช่วยเหลือเด็ก. พฤศจิกายน 2554. การคุ้มครองเด็กในภาวะฉุกเฉิน : คู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงาน.
มปป.

องค์การช่วยเหลือเด็ก. มกราคม 2555. การถอดบทเรียนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กในภาวะภัยพิบัติ.
อัดสำเนา

อภิญา เวชยชัย. 2555. การทำงานกับเด็กในสถานการณ์ภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ
เนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก. จรัลสนิทวงศ์
การพิมพ์

ภาษาอังกฤษ

Aitken P, Leggat PA, Harley H, Speare R, Leclercq M. Human resources issues and Australian Disaster Medical Assistance Teams: results of a national survey of team members. *Emerg Health Threats J.* 2012;5. doi: 10.3402/ehth.v5i0.18147. Epub 2012 May 31.

Imelda Abarquez and Zubair Murshed (2004) Community-based disaster risk management : Field Practitioner's Handbook. AsianDisaster Preparedness Center (ADPC) (e-document)

Koyama A, et al. Medical relief activities, medical resourcing, and inpatient evacuation conducted by Nippon Medical School due to the Fukushima Daiichi Nuclear Power Plant accident following the Great East Japan Earthquake 2011. *J Nihon Med Sch.* 2011;78(6) : 393-6.